

Q. 65, a. 1 (s. 157-159)

Odpověď

Jak bylo svrchu řečeno,⁵⁰⁶ svátosti církve jsou zaměřeny ke dvěma cílům. Totiž zdokonalovat člověka v tom, co patří k bohoslužbě podle křesťanského života, a také být lékem proti poškození hříchem. Oběma cílům vhodně odpovídá sedm svátostí.

Neboť mezi duchovním a tělesným životem existuje jakýsi soulad, tak jako i jiné tělesné věci mají nějakou podobnost s duchovními. V tělesném životě je však někdo zdokonalován dvěma způsoby: za prvé co do vlastní osoby; za druhé vzhledem k celé společnosti, ve které jako ve společenství žije, protože člověk je přirozeně živočich společenský. Vzhledem k sobě samému je pak člověk zdokonalován v tělesném životě dvěma způsoby: za prvé esenciálně, kdvž totiž získává nějaké dokonalosti života; za druhé akcidentálně, když se odstraňují překážky života, třeba nemoc nebo něco podobného. Esenciálně se pak tělesný život zdokonaluje třemi způsoby. A to zaprvé plozením, jímž člověk začíná existovat a žít. V duchovním životě tomu odpovídá křest, který je duchovním znovuzrozením, jak čteme v Tit 3, 5: „zachránil nás obmytím, jímž jsme se znovu zrodili k novému životu...“ Za druhé růstem, jímž je člověk přiveden k dokonalé velikosti a síle. V duchovním životě tomu odpovídá biřmování, v němž se dává Duch svatý k síle. Proto se už pokřtěným učedníkům v Lk 24, 49 říká: „Zůstaňte ve městě, dokud nebudete vyzbrojeni mocí z výsosti.“ Za třetí výživou, kterou se v člověku zachovává život a síla. V duchovním životě tomu odpovídá eucharistie. Proto se v Jan 6, 53 říká: „Nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život.“

A to by člověku stačilo, kdyby jeho tělesný i duchovní život nebyl vystaven utrpení. Ale protože člověk někdy upadá do tělesné i duchovní nemoci, totiž do hříchu, potřebuje být z nemoci vyléčen.

Tato péče je dvojitá. Zaprvé je totiž uzdravení, které vrací zdraví. V duchovním životě tomu odpovídá pokání, jak čteme v Žalmu 40, 5: „Uzdrav mou duši, neboť jsem proti tobě zhřešil.“ Za druhé je pak obnovení původní životní síly vhodnou životosprávou a cvičením. V duchovním životě tomu odpovídá poslední pomazání, které odstraňuje zbytky hříchu a připravuje člověka na konečnou slávu. Proto se v Jak 5, 15 říká: „A dopustil-li se hříchů, bude mu odpuštěno.“

Vzhledem k celému společenství je pak člověk zdokonalován dvěma způsoby. Za první tak, že dostává moc řídit lidské společenství a vykonávat veřejné úkony. V duchovním životě tomu odpovídá svátost kněžství, neboť čteme v Žid 7, 27, že kněží přinášejí oběti nejen za sebe, ale také za lid. Za druhé přirozeným rozmnožováním. To se děje manželstvím jak v tělesném, tak v duchovním životě, protože není pouze svátostí, ale také úkolem přirozenosti.

Z toho je také patrný počet svátostí, nakolik jsou zařízeny k odstranění porušenosti hříchem. Neboť křest je určen proti absenci duchovního života; biřmování proti slabosti duše, která se nachází u právě narozených; eucharistie proti labilitě duše vůči hříchu; pokání proti aktuálnímu hříchu spáchanému po křtu; poslední pomazání proti zbytkům hříchů, které nebyly dostatečně odstraněny pokáním, buď z nedbalosti, nebo z nevědomosti; kněžství proti rozkladu lidské společnosti; manželství jako lék proti osobní žádostivosti a proti úbytku členů společnosti, k němuž dochází umíráním.

Někteří autoři⁵⁰⁷ zase pojmají počet svátostí na základě jakéhosi přizpůsobení ctnostem a poškozením vyplývajícím z vin a následných trestů. Tvrdí, že víře odpovídá křest, který je zaměřen proti dědičné vině; naději odpovídá poslední pomazání, které je zaměřeno proti lehké vině; lásce odpovídá eucharistie, která je zaměřena proti zranění zlobou; ctnosti opatrnosti odpovídá kněžství, které je zaměřeno proti nevědomosti; ctnosti spravedlnosti odpovídá pokání, které je zaměřeno proti smrtelnému hříchu; ctnosti umírněnosti odpovídá manželství, které je zaměřeno proti žádostivosti; ctnosti statečnosti odpovídá biřmování, které je zaměřeno proti slabosti.

Q. 65, a. 3 (s. 164-165)

Odpověď

Řečeno absolutně, eucharistie je nejdůležitější ze všech svátostí. Ukazuje se to ve třech bodech.

A to nejprve z toho, že je v ní podstatně obsažen sám Kristus, kdežto v jiných svátostech je obsažena nějaká nástrojová síla participující na Kristu, jak je patrné z výše řečeného.⁵²³ Avšak to, co je skrze esenci, je vždy více než to, co je z participace.

Za druhé se to projevuje ve vzájemném uspořádání svátostí: neboť lze pozorovat, že všechny ostatní svátosti jsou k této svátosti zaměřeny jako k cíli. Je totiž zjevné, že svátost kněžství je zaměřena k posvěcení eucharistie. Svátost křtu je zaměřena k přijímání eucharistie. Skrze biřmování je člověk také zdokonalován, aby se ze studu nevzdaloval od takové svátosti. Také skrze pokání a poslední pomazání je člověk připravován k hodnému přijetí Kristova těla. Manželství se pak této svátosti týká alespoň svým významem, pokud naznačuje spojení Krista a církve, jejichž jednota je zobrazena svátostí eucharistie, proto také Apoštol v Ef 5, 32 říká: „Je to velké tajemství, které vztahují na Krista a na církve.“

Za třetí to vyniká z obřadu svátostí. Neboť skoro všechny svátosti se završují při eucharistii, jak praví Dionýsios ve 3. kapitole spisu *O církevní hierarchii*;⁵²⁴ což je patrné například z toho, že svěcenci přijímají, a rovněž pokřtění, jsou-li dospělí.

Jiné svátosti pak lze navzájem srovnávat na mnoha rovinách. Neboť po stránce nutnosti je nejdůležitější svátostí křest; po stránce dokonalosti pak svátost kněžství; uprostřed se pak nachází svátost biřmování. Svátost pokání a posledního pomazání jsou pak na nižším stupni než jmenované svátosti, protože, jak bylo řečeno,⁵²⁵ nejsou zaměřeny ke křesťanskému životu esenciálně, ale jaksí akcidentálně, totiž k léčení vzniklého poškození, přičemž poslední pomazání se přirovnává k pokání jako biřmování ke křtu: totiž tak, že pokání je nutnější, ale poslední pomazání je dokonalejší.